

Förenta Nationernas konferens om miljö och utveckling

Rio-deklarationen

**Miljö- och naturresursdepartementet
Rio-deklarationen**

Rio-deklarationen om miljö och utveckling

Ingress

Förenta Nationernas konferens om miljö och utveckling,
som möttes i Rio de Janeiro från den 3 till den 14 juni 1992,
som bekräftar Deklarationen från Förenta Nationernas konferens om den mänskliga miljön
antagen i Stockholm den 16 juni 1972 och som eftersträvar att bygga vidare på den,
med målet att etablera en ny och rättvis gemenskap genom att skapa nya samarbetsformer
mellan stater, samhällets viktigaste sektorer och mellan folk,
som verkar för internationella överenskommelser som respekterar allas
intressen och som skyddar okränkbarheten hos det globala utvecklings- och miljösystemet,
som erkänner jordens, vårt hem, odelbarhet och ömsesidiga beroende,
tillkännager härmed:

Princip 1

I strävan mot en hållbar utveckling står människan i centrum. Hon har rätt till ett hälsosamt och rikt liv i samklang med naturen.

Princip 2

Staterna har, i överensstämmelse med Förenta Nationernas stadga och folkrättens principer, den suveräna rättigheten att utnyttja sina egna naturtillgångar i enlighet med sin egen miljö- och utvecklingspolitik och ansvaret för att tillse att verksamheter inom deras egen jurisdiktion eller kontroll inte förorsakar skada på andra länders miljö eller på områden utanför nationell jurisdiktion.

Princip 3

Rätten till utveckling måste fullgöras på ett sådant sätt att den rättvist tillgodoser nuvarande och kommande generationers behov av utveckling och miljö.

Princip 4

För att uppnå en hållbar utveckling måste skyddet av miljön utgöra en integrerad del av utvecklingsprocessen och inte betraktas som något isolerat därifrån.

Princip 5

I syfte att minska skillnaderna i levnadsvillkor och för att bättre tillgodose behoven hos majoriteten av jordens befolkning måste alla stater och folk samarbeta i den angelägna uppgiften att utrota fattigdomen, vilket är en förutsättning för en hållbar utveckling.

Princip 6

Utvecklingsländernas speciella förhållanden och behov måste ges särskild prioritet, i

synnerhet vad gäller de minst utvecklade länderna och de vars miljö är mest sårbar. Internationella åtgärder på miljö- och utvecklingsområdet bör också beakta alla länders intressen och behov.

Princip 7

Stater ska samarbeta i en anda av globalt samförstånd för att bevara, skydda och återställa hälsa och okränkbarhet hos jordens ekosystem. Staterna har ett gemensamt ansvar härför men det är olika utformat på grund av deras olika bidrag till den globala miljöförstörelsen. De utvecklade länderna erkänner sitt ansvar i de internationella strävandena mot en hållbar utveckling med hänsyn till de påfrestningar som deras samhällen utsätter den globala miljön för och med tanke på de teknologiska och finansiella resurser som de förfogar över.

Princip 8

För att uppnå en hållbar utveckling och en högre livskvalitet för alla människor, bör stater begränsa och undanröja ohållbara produktions- och konsumtionsmönster och främja en lämplig befolkningspolitik.

Princip 9

Stater bör samarbeta för att stärka uppbyggandet av inhemsk kompetens för hållbar utveckling. Detta kan ske genom att förbättra vetenskaplig förståelse genom utbyte av vetenskapligt och tekniskt kunnande och genom att främja utveckling, anpassning, spridning och överföring av teknik, inklusive ny och nyskapande teknik.

Princip 10

Miljöfrågor hanteras bäst när alla berörda medborgare deltar på lämplig nivå. På det nationella planet ska varje individ ha skälig tillgång till den miljöinformation som finns hos offentliga organ, inklusive information om farliga material och verksamheter i deras samhällen och de ska ges möjlighet att delta i beslutsprocessen. Stater ska underlätta och uppmuntra folkligt medvetande och deltagande genom att se till att information finns lätt åtkomlig. Tillgång till effektiva juridiska och administrativa procedurer inklusive rättsmedel för upprättelse och gottgörelse ska erbjudas.

Princip 11

Stater ska anta effektiva miljölagar. Miljönormer, mål och prioriteringar ska spegla de miljö- och utvecklingssammanhang där de ska tillämpas. Normer som tillämpas i vissa länder kan vara olämpliga i andra, särskilt i utvecklingsländer, och leda till oförsvarliga sociala och ekonomiska kostnader.

Princip 12

Stater bör samarbeta för att främja ett öppet internationellt ekonomiskt system som kan bidra till ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling i alla länder för att på så sätt bättre kunna hantera problemen med miljöförstörelsen. Handelspolitiska åtgärder som vidtas till skydd för miljön får inte medföra godtycklig eller otillbörlig diskriminering eller en dold begränsning av den internationella handeln. Ensidiga åtgärder för att komma till rätta med miljöhot

utanför det importerande landets jurisdiktionsområde bör undvikas. Miljöåtgärder som syftar till att bemästra gränsöverskridande eller globala miljöproblem bör, så långt möjligt, grundas på internationella överenskommelser.

Princip 13

Stater ska utveckla sin nationella lagstiftning vad avser ansvar och ersättning till offer för föroreningar och andra miljöskador. Stater ska också samarbeta snabbt och beslutsamt för att utveckla och utvidga folkrättens regler om ansvar och ersättning för miljöskador som orsakats av verksamheter inom deras eget jurisdiktionsområde eller områden under deras kontroll till att gälla även för sådana skador på områden utanför deras ansvar.

Princip 14

Stater bör samarbeta effektivt för att motverka eller förhindra att verksamheter och ämnen som medför allvarlig miljöförstöring eller som är skadliga för människors hälsa inte förflyttas eller överförs till andra stater.

Princip 15

I syfte att skydda miljön ska försiktighetsprincipen tillämpas så långt möjligt och med hänsyn tagen till staternas möjligheter härtill. Om det föreligger hot om allvarlig eller oåterkallelig skada, får inte avsaknaden av vetenskaplig bevisning användas som ursäkt för att skjuta upp kostnadseffektiva åtgärder för att förhindra miljöförstöring.

Princip 16

Nationella myndigheter bör sträva efter att främja internalisering av miljökostnader och användandes av ekonomiska styrmedel, med beaktande av att förorenaren, i princip, ska bära kostnaderna för föroreningarna. Hänsyn ska härvidlag också tas till det allmännas intressen och tillämpningen ska ske på sådant sätt att det inte medför störningar i den internationella handeln och investeringarna.

Princip 17

Miljökonsekvensutredningar ska användas som ett nationellt instrument för sådana föreslagna verksamheter som kan antas ha en betydande skadlig inverkan på miljön och som kräver beslut av behörig nationell myndighet.

Princip 18

Stater ska omedelbart underrätta andra stater om naturkatastrofer och andra nödsituationer som kan antas orsaka plötslig skada på miljön i dessa stater. Det internationella samfundet ska göra sitt yttersta för att bistå drabbade stater.

Princip 19

Stater ska i god tid underrätta och lämna relevant information till stater som kan komma att drabbas av verksamheter som kan ha betydande gränsöverskridande effekter på miljön och ska samråda med dessa stater på ett tidigt skede i en anda av förtroende.

Princip 20

Kvinnor spelar en avgörande roll i frågor som gäller miljövard och utveckling. Deras fullvärdiga deltagande är därför av största betydelse för att uppnå en hållbar utveckling.

Princip 21

Ungdomars skaparkraft, idealism och mod världen över ska mobiliseras för att skapa ett globalt kamratskap i syfte att uppnå en hållbar utveckling och att säkra en bättre framtid för alla.

Princip 22

Urbefolkningar och deras samhällen, liksom andra lokalsamhällen, har en viktig roll i miljövard och utveckling på grund av deras kunskaper och traditionella sedvanor. Stater bör erkänna och vederbörligen stödja deras identitet, kultur och intressen och göra det möjligt för dem att delta effektivt i arbetet med att uppnå en hållbar utveckling.

Princip 23

Miljö och naturresurser som tillhör folk, som lever under förtryck, dominans och ockupation, ska skyddas.

Princip 24

Krig är i sig destruktivt för en hållbar utveckling. Stater måste därför respektera folkrättens regler till skydd för miljön vid väpnad konflikt och samarbeta, om så bedöms nödvändigt, för att utveckla dessa regler.

Princip 25

Fred, utveckling och miljöskydd är beroende av varandra och odelbara.

Princip 26

Stater ska lösa sina miljötvister fredligt och med användande av lämpliga medel härför i enlighet med Förenta Nationernas stadga.

Princip 27

Stater och folk ska samarbeta i förtroende och i en anda av delaktighet för att uppfylla principerna i denna deklaration och för att utveckla folkrättens regler vad avser en hållbar utveckling.